

Vinashin: Vỡ nợ hay phá sản về chiến lược?

Nam Nguyễn, RFA

2011-12-23

Tập đoàn Công nghiệp Tàu thủy Việt Nam [Vinashin](#) làm thất thoát 86.000 tỷ đồng gây nhiều hệ lụy. Bản chất sự việc là một vụ vỡ nợ nhưng phải chăng còn là một sự phá sản về chiến lược [kinh](#) tế quốc gia của Việt Nam?

RFA photo

Tập đoàn Công nghiệp Tàu thủy Việt Nam [Vinashin](#)

Lớn nhất trong lịch sử

Tính toán theo kiểu dân gian, 86.000 tỷ đồng thất thoát của Vinashin tương đương 10 triệu tấn gạo xuất khẩu. 86 triệu dân Việt Nam mỗi đầu người phải gánh nợ 1.000.000đ.

... làm cho thấy được mặt trái của nền kinh tế quốc gia do Nhà nước quản lý, tự tung tự tác và bị những nhóm lợi ích chi phối.

LS Trần Lâm

Tàu do Vinashin đóng đang hạ thủy- [Vinashin photo](#)

LS Trần Lâm ở tuổi ngoài 80, cựu thẩm phán Tòa án Nhân Tối Cao hiện sống ở Hà Nội nhận xét vụ việc qua vốn sống và thời gian phục vụ Nhà nước của ông:

LS Trần Lâm: “Nước ta từ thời lập quốc tới giờ thì chưa bao giờ có một vụ thiệt hại với số tiền lớn như thế và bây giờ vẫn còn nợ. Hơn nữa chưa có một vụ nào mà nó lại cấu thành một hệ thống, một vương quốc riêng. Tất cả nó làm rung chuyển nền kinh tế làm cho thấy được mặt trái của nền kinh tế quốc gia do Nhà nước quản lý, tự tung tự tác và bị những nhóm lợi ích chi phối. Hơn nữa việc xử trí tới nay vẫn còn lùng nhùng chưa thật dứt khoát vì nó còn dính tới người này người kia”

Phải chăng Vinashin là sự kiện kinh tế tồi tệ nhất ở Việt Nam từ trước tới nay? TS Lê Đăng Doanh, chuyên gia kinh tế độc lập ở Hà Nội trả lời câu hỏi này:

TS Lê Đăng Doanh: “Vinashin là một trường hợp nghiêm trọng nhất về qui mô với 4,2 tỷ USD đúng là điều hết sức nghiêm trọng, hơn nữa Vinashin cho đến bây giờ những gì đã làm được thì dưới xa các yêu cầu. Có lẽ cần có sự đào sâu và mổ xẻ thật kỹ vấn đề Vinashin, đâu là yếu kém của Vinashin đâu là yếu kém của quản lý Nhà nước và của những người khác nữa”

Chỉ 4 năm hoạt động trong cương vị Tập đoàn Nhà nước, tháng 7/ 2010 Vinashin vỡ nợ 86.000 tỷ đồng bao gồm 750 triệu USD trái phiếu quốc tế do chính phủ phát hành và cho vay, 600 triệu USD vay của các tổ chức tín dụng nước ngoài, phần còn lại là nợ vay của các ngân hàng trong nước và nợ của các đối tác. Tổng vốn của Vinashin là 5.900 tỷ đồng tài sản Nhà nước, nhưng Tập đoàn này đã thua lỗ cắt vốn từ cuối 2009, tồn tại trên nợ vay và hoàn toàn mất khả năng chi trả.

Đối với doanh nhân Nguyễn Trần Bạt một nhà quản lý quỹ đầu tư tâm cỡ ở Hà Nội, vụ đổ vỡ Vinashin là một vấn đề thế kỷ.

Trong bài viết được Tạp chí Pháp Lý của Hội Luật gia Việt Nam đưa lên mạng ngày 23/12/2010, giữa lúc dư luận cả nước xôn xao về vụ Vinashin từ quán cà phê vỉa hè cho tới diễn đàn Quốc Hội, ông Nguyễn Trần Bạt nhận định Vinashin không

chỉ liên quan đến kinh tế mà là loại vấn đề liên quan một cách toàn diện đến tương lai “cấu trúc sống của xã hội”.

Vinashin cũng là một vấn đề chiến lược vì theo ông Bạt, nó là kết quả của một quá trình thí nghiệm mô hình tập đoàn kinh tế. Trong khi đó cương lĩnh của Việt Nam nói đến tập đoàn kinh tế, khu vực kinh tế Nhà nước như là một lực lượng chủ đạo...

Vẫn theo ông Bạt, vấn đề Vinashin ngoài ý nghĩa thua thiệt về mặt tiền bạc thuần túy, nó còn có một ý nghĩa rất quan trọng, đó là vai trò của khu vực kinh tế Nhà nước đối với toàn bộ tiến trình phát triển kinh tế và xã hội Việt Nam.

Phá sản về chiến lược?

cần phải xem xét vấn đề một cách cụ thể khoa học và có những nhận định thật là khách quan

TS Lê Đăng Doanh

Liệu có thể xem vụ Vinashin là sự phá sản về chiến lược kinh tế quốc gia với khu vực kinh tế Nhà nước là chủ đạo hay không. Chúng tôi nêu câu hỏi này với TS Lê Đăng Doanh và được ông trả lời:

TS Lê Đăng Doanh: *“Tôi nghĩ rằng, khái quát hóa vụ Vinashin thành phá sản toàn diện của khu vực kinh tế Nhà nước thì có lẽ còn hơi sớm. Bởi vì Vinashin là một trường hợp rõ ràng là quá thất vọng, còn những doanh nghiệp khác có thể họ có mặt này mặt khác yếu kém, nhưng các doanh nghiệp hoạt động trong môi trường cạnh tranh thì họ hoạt động không đến nỗi là kém lắm.*

Tôi nghĩ chúng ta cần phải xem xét vấn đề một cách cụ thể khoa học và có những nhận định thật là khách quan. Điều này không có nghĩa là những vấn đề đối mặt với khu vực kinh tế Nhà nước là nhỏ hay không nghiêm trọng”

Khi vụ đổ vỡ Vinashin được chính thức công bố, ngay bản thân ông Tổng Thanh tra Chính phủ Trần Văn Truyền cũng phải biểu lộ sự bất bình. Phát biểu với báo chí tại hành lang Quốc hội ngày 21/10/2010, ông Truyền cho biết Vinashin đã từng bị thanh tra, kiểm tra, kiểm toán giám sát 14 lần trong vòng vài năm, nhưng lãnh đạo Tập đoàn này đã báo cáo không đúng để che giấu sai phạm.

Điều quan trọng nhất, theo Tổng Thanh tra Trần Văn Truyền, là :*“Chính phủ và các cơ quan chức năng không biết, không ai chịu trách nhiệm. Xã hội và cử tri rất*

bức xúc cho rằng có sự bao che cho những việc làm sai trái, vi phạm pháp luật của Vinashin làm thiệt hại lớn đến tiền và tài sản của Nhà nước”

Tập đoàn Công nghiệp Tàu thủy Việt Nam Vinashin- RFA photo

Lỗi hệ thống: trách nhiệm ở Đảng

Ban Chấp hành Trung ương và Bộ Chính trị có quyền lớn như vậy thì có phải chịu trách nhiệm gì hay không?

Nguyễn Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Văn An

Chúng tôi không nhắc lại những sai lầm quá nhiều của Vinashin cũng như việc các cán bộ lãnh đạo của Tập đoàn bị bắt giữ chờ ra tòa. Tuy nhiên, xin trích ý kiến từng gây xôn xao dư luận của nguyên Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Văn An, được VietnamNet đưa lên mạng ngày 12/08/2010:

“Vinashin vừa là hậu quả của khủng hoảng kinh tế toàn cầu, vừa có căn nguyên sâu xa bắt nguồn từ lỗi hệ thống, lỗi từ gốc, từ chủ trương của Ban Chấp hành Trung ương và của Bộ Chính trị xuất phát từ quan điểm rằng: xã hội xã hội chủ nghĩa phải được xây dựng dựa trên... ‘chế độ công hữu về tư liệu sản xuất chủ yếu’. Mô hình này lại xuất phát từ một lý thuyết cực đoan cho rằng: tư hữu về tư liệu sản xuất là nguồn gốc của mọi sự bóc lột.

Từ một lý thuyết cực đoan đi tới một mô hình kinh tế không có động lực mà thực tế cuộc sống đã bác bỏ. Chính phủ là người thực thi chủ trương đó của Đảng về mặt nhà nước. Ban Chấp hành Trung ương và Bộ Chính trị có quyền lớn như vậy thì có phải chịu trách nhiệm gì hay không? Với thể chế như hiện nay ở Việt Nam thì mọi thành công hay thất bại đều bắt nguồn từ sự lãnh đạo của Đảng”

Điều gọi là lỗi hệ thống, như nguyên Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Văn An nói, có thể vẫn tái tục vì Chính phủ theo chỉ đạo của Bộ Chính trị, thay vì công bố phá sản Vinashin theo luật, đã chẻ nhỏ tập đoàn này thành ba mảnh, tuy vẫn duy trì một Tập đoàn Công nghiệp tàu thủy Vinashin nhưng hai phần còn lại đưa về các tập đoàn và Tổng công ty Nhà nước khác.

Do vậy có khả năng hàng chục thành viên cũ của Vinashin và các chủ quản mới là Tập đoàn Dầu khí Việt Nam và Tổng Công ty Hàng hải Việt Nam có thể phải tham gia tranh tụng ở Luân Đôn. Nguyên do là một trong các chủ nợ khoản vay 600 triệu USD mà Vinashin không thực hiện nghĩa vụ thanh toán lần đầu 60 triệu USD vào tháng 12 năm ngoái, đã nộp đơn khởi kiện Vinashin và 21 công ty con tại tòa án thương mại Luân Đôn vào đầu tháng 11 vừa qua.

Tội tệt nhất trong lịch sử

Tàu Hoa Sen, một đề án thua lỗ- photo courtesy VietnamNet

Lúc đó, trả lời chúng tôi, TS Võ Trí Thành, Phó Viện trưởng Viện Nghiên cứu quản lý kinh tế Trung ương ở Hà Nội nhận định là nguyên đơn khởi kiện Elliot VIN kiện chỉ 9% khoản nợ tức gần 60 triệu USD và chính phủ nên tìm cách nào đó để giải quyết, thí dụ như cho Vinashin vay để trả nợ, để dàn xếp sự việc thay vì để vụ kiện diễn ra. TS Võ Trí Thành phát biểu:

TS Võ Trí Thành: *“Trong hoạt động kinh tế cũng như trong phát triển, vấn đề đôi khi không nằm ở con số là nhỏ hay to mà vấn đề là những ý nghĩa và những cách hành xử sau con số ấy. Tôi nghĩ những thứ ấy nhiều khi nó quan trọng hơn”*

Không biết đã có những dàn xếp như thế nào, nhưng theo tin ghi nhận thì các bị đơn Việt Nam đã nhận được thông báo của Tòa án Luân Đôn từ ngày 16/11 và như thế vụ kiện đã chính thức khởi sự về nguyên tắc. TS Võ Trí Thành cũng như một số chuyên gia khác có chung quan điểm là nếu vụ kiện diễn ra thì sức lan tỏa nó rất lớn ảnh hưởng các đánh giá quốc tế đối với chỉ số tín nhiệm nợ của Chính phủ Việt Nam.

Những hậu quả của vụ vỡ nợ Vinashin đã và đang bắt đầu trong bối cảnh Chính phủ chuẩn bị tái cơ cấu nền kinh tế, trong đó có khu vực kinh tế Nhà nước.

Vinashin, gọi nó là sự kiện kinh tế tồi tệ nhất từ trước đến nay ở Việt Nam quả thật không sai.

Copyright © 1998-2011 Radio Free Asia. All rights reserved.

Nguồn: http://www.rfa.org/vietnamese/in_depth/vinashin-bankrupt-or-strategic-failure-12232011102754.html

VINASHIN - Như một điển hình

Vũ Hoàng & Nguyễn Xuân Nghĩa, RFA

2011-12-21

Trong loạt bài tổng kết về tình hình kinh tế cuối năm, Diễn đàn Kinh tế chọn một đề tài có thể là tiêu biểu cho các khó khăn nhiều mặt của Việt Nam.

AFP photo

Một con tàu đang được sửa chữa tại nhà máy đóng tàu Nam Triệu của tập đoàn [Vinashin](#) tại Hải Phòng hôm 06/5/2009

Đây cũng là ý kiến của chuyên gia kinh tế Nguyễn Xuân Nghĩa, nhà tư vấn của đài Á châu Tự do. Sau đây là phần trao đổi do Vũ Hoàng thực hiện.

Vũ Hoàng: *Xin kính chào ông Nguyễn Xuân Nghĩa. Vào dịp cuối năm và cũng để tổng kết về tình hình kinh tế, hình như hồ sơ của Tập đoàn Kinh tế Nhà nước Vinashin của Việt Nam có thể là một điển hình về nhiều khía cạnh. Ông nghĩ sao về ý kiến này?*

Nguyễn Xuân Nghĩa: Tôi cho rằng ngay từ đầu và từ trên đầu xuống, Tập đoàn Vinashin đã có những tiêu biểu về sự bất toàn của hệ thống kinh tế và chính trị của Việt Nam. Vụ khủng hoảng ngày nay là một kết quả tất yếu, với hậu quả sẽ bất lợi cho Việt Nam trong thời gian tới. Vì vậy, việc nhắc lại hồ sơ Vinashin cũng là một tổng kết cần thiết.

Vũ Hoàng: *Nếu như vậy và theo phương pháp đã quen thuộc với thỉnh giả, xin đề nghị ông trình bày cho bối cảnh của hồ sơ này. Trước nhất tại sao ông lại nói là "từ đầu và từ trên đầu xuống"?*

Nguyễn Xuân Nghĩa: Chúng ta không quên bối cảnh của sự việc này bắt nguồn từ 15 năm trước với việc thành lập loại Tổng công ty. Sau đó là chọn lựa của Đại hội Khóa 10 đảng Cộng sản Việt Nam vào Tháng Tư năm 2006. Từ đấy, Chính phủ Việt Nam mới có hai Quyết định số 103 và 104 do Thủ tướng ban hành vào Tháng Năm và Tháng Sáu năm đó để, thứ nhất phê duyệt Đề án Thí điểm hình thành Tập đoàn Kinh tế từ Tổng công ty và, thứ hai, thành lập Tập đoàn Công nghiệp Tàu thủy Việt Nam, gọi tắt là Vinashin. Kỳ vọng của việc tập trung và nâng cấp các đơn vị sản xuất quốc doanh thành tập đoàn kinh tế nhà nước là tạo ra những "quả đấm thép". Đó là giấc mơ "vĩ cuồng" từ trên đầu xuống, tương tự như dự án xe lửa cao tốc vậy. Khi thực hiện thì ta có hiện tượng "loạn chiêu" của tay chân.

Vũ Hoàng: *Ông dùng những từ rất lạ là vĩ cuồng từ cái đầu và loạn chiêu ở tay chân. Đó là gì?*

Nguyễn Xuân Nghĩa: Vĩ cuồng là phản ứng mơ chuyện vĩ đại của cái đầu chủ quan duy ý chí mà không thấu hiểu quy luật kinh tế cơ bản nên cứ tưởng rằng lãnh đạo mà muốn là được. Họ càng tin tưởng chuyện cuồng dại ấy vì không ai có quyền phản biện và xã hội không có tự do thông tin để minh bạch hoá tiến trình quyết định.

Loạn chiêu là khi ở dưới chấp hành quyết định ở trên mà tổ chức ra tập đoàn Vinashin này. Cơ cấu tổ chức của Vinashin biểu hiện tình trạng hỗn loạn đó. Cốt lõi chỉ là công ty trách nhiệm hữu hạn có 100% vốn của nhà nước với bốn chi nhánh và một số cơ sở gọi là sự nghiệp.

Nhưng cái lõi đó lại phát triển ra mười mấy công ty con, hơn hai chục công ty cổ phần, hơn một chục đơn vị hạch toán phụ thuộc, 11 công ty liên doanh, bảy đơn vị sự nghiệp có thu, bảy đơn vị phụ thuộc, ba chục công ty cổ phần do tập đoàn này giữ tỷ lệ chi phối về vốn. Vị chi là hơn một trăm đơn vị sản xuất đã từ một lĩnh vực ban đầu là đóng tàu bành trướng ra dịch vụ hàng hải, tài chính, bảo hiểm và rất nhiều sinh hoạt khác. Quả đấm thép trở thành mớ bụi nhùi như nhiều tập đoàn khác.

Vũ Hoàng: *Nhưng thưa ông, ở trên có thấy ra chuyện ấy không mà vì sao lại để như vậy?*

Nguyễn Xuân Nghĩa: Tôi nghĩ rằng đây mới là khía cạnh tiêu biểu của các gọi là "kinh tế thị trường theo định hướng xã hội chủ nghĩa". Đó là một hệ thống tất nhiên gây ra hiện tượng tự tung tự tác mà không ai bị trách nhiệm. Chúng ta phải trở lại từ đầu, từ trên đầu xuống.

Người chỉ huy việc điều hành công ty này đều phải là đảng viên được Ban Tổ chức đảng chấp thuận trước khi được chính phủ bổ nhiệm. Trong cơ cấu tổ chức, Tập đoàn phải có bộ phận kiểm soát của đảng, có thẩm quyền hơn Hội đồng Quản trị, Chủ tịch hay các Tổng giám đốc và còn có thực quyền hơn ban Thanh tra của Chính phủ. Thực tế thì đây là cơ sở kinh tài cho đảng lại ôm thêm mục tiêu kinh doanh sản xuất cho kinh tế quốc dân và lẫn lộn về chức năng. Trong nội bộ, có đảng ủy vẫn sinh hoạt thường xuyên, lại còn liên lạc và toa rập với đảng ủy các địa phương cho một số dự án bất chính. Vì vậy, ta có một cơ sở sản xuất được giao phó nhiều mục tiêu mà có mục tiêu lại không được công khai hóa. Tình trạng nhập nhằng ấy là cơ hội cho đảng viên bắt lương phát huy sáng kiến mà khỏi sợ bị kiểm soát hay kỷ luật nhờ đảng tính đảng tịch của mình.

Hậu quả là khi khủng hoảng bùng nổ - mà nó mạnh nha từ nhiều năm trước rồi - cuối Tháng Bảy năm ngoái Bộ Chính trị mới kết luận rằng Tập đoàn Vinashin có yếu kém và sai phạm nghiêm trọng. Mà rốt cuộc cũng không xử lý hay kỷ luật bất cứ một cá nhân hay tập thể nào và chỉ yêu cầu kiểm điểm để tự phê. Đáng phê bình hơn cả là hệ thống kinh tế chính trị đã bảo vệ chế độ công hữu và bịt kín thông tin nên để xảy ra tình trạng lũng đoạn công sản.

Định hướng XHCN

Vũ Hoàng: *Một số dư luận cho rằng Vinashin cũng là nạn nhân bất ngờ của những biến động kinh tế trong các năm 2008-2009. Theo như phân tích của ông, thì sự thật là như thế nào?*

Một chiếc tàu sấp hạ thủy của Vinashin.

Nguyễn Xuân Nghĩa: Ta trở lại "chuyện nhân duyên" về kinh tế mà diễn đàn này hay nói tới.

Cái "nhân" của khủng hoảng thì đã có từ lâu nên khủng hoảng là tất yếu. Cái "duyên" là nạn tổng suy trầm toàn cầu khiến thiên hạ hết tiền và bót lạc quan nên mới phơi bày ra chứng tật hữu cơ đã nằm sâu trong Tập đoàn.

Thứ nhất, ngay từ năm 2006 trở về sau, nội bộ Vinashin đã có cả chục lần thanh tra, giám sát, kiểm tra, kiểm toán và phát hiện nhiều sai phạm mà giới điều hành không sửa mà còn tìm cách che giấu sự sai phạm. Hiển nhiên là họ tin vào thế lực bảo vệ ở đằng sau hay ở trên.

Thứ hai, cũng từ năm 2006, Vinashin còn bung ra khắp nơi với đủ loại dự án, từ Móng Cái tới Cà Mau, từ Thái Bình Nam Định đến Quảng Bình, Quảng Ngãi tới Hậu Giang Đồng Tháp. Trong việc mời chào và quảng cáo cho các dự án hoang tưởng vĩ đại, họ được các tỉnh mau mắn hợp tác, mà chủ yếu là bằng đất của dân. Đây là cơ hội cho nhiều đảng viên địa phương làm giàu, dân bị mất đất mà chờ mãi chẳng thấy công ăn việc làm từ các dự án mơ hồ này. Người ta có thể đã kiểm tra những sai phạm kế toán tài chính rồi nói đến chuyện Tập đoàn Vinashin mất 80.000 tỷ đồng, mà chưa tính ra thiệt hại kinh tế tràn lan ở nhiều nơi vì lẽ lỏi làm ăn tự tiện đó.

Rồi lòng trong một chuỗi bất cần và bất lương mới là chuyện đi vay ngoại quốc với lãi suất hạ nhờ sự bảo lãnh mặc nhiên của nhà nước. Như vậy, vì ngân ấy dự án thất bại chứ chẳng phải do nạn khủng hoảng kinh tế Tập đoàn Vinashin mới bị nguy cơ vỡ nợ vì không thanh toán nổi khoản nợ đáo hạn với nước ngoài từ cuối năm ngoái.

Chuyện vay mượn của Tập đoàn Vinashin cũng phản ánh cái định hướng xã hội chủ nghĩa mà các chủ nợ nước ngoài đang hiểu ra. Nếu họ có bị mất vốn thì cũng là một cách trả tiền bài học về rủi ro tín dụng và chính trị!

Vũ Hoàng: *Thưa ông, từ chuyện quản lý, ta bước chuyện vay mượn. Phải chăng là nhờ thế lực nhà nước mà Tập đoàn Vinashin có thể vay quá sức trả như vậy?*

Nguyễn Xuân Nghĩa: Chuyện vay mượn của Tập đoàn Vinashin cũng phản ánh cái định hướng xã hội chủ nghĩa mà các chủ nợ nước ngoài đang hiểu ra. Nếu họ có bị mất vốn thì cũng là một cách trả tiền bài học về rủi ro tín dụng và chính trị!

Trước hết, chưa ai rõ Vinashin có tài sản là bao nhiêu và đã vay bao nhiêu, từ những ai, ở trong và ngoài nước. Nhờ các nhà tài trợ ngoại quốc lên tiếng khi khởi tố thì người dân mới hiểu ra chuyện động trời. Đó là Tập đoàn này mắc nợ từ ba tỷ đến bốn tỷ tư, tính bằng đô la. Làm sao họ có thể vay tiền đến như vậy nếu không là một tập đoàn kinh tế nhà nước với số vốn của công ty mẹ là 100% của nhà nước?

Chuyện thứ hai là khi vay đô la bằng phát hành trái phiếu trên thị trường quốc tế, Vinashin được lãi suất thuộc loại ưu đãi như phân lì của công trái, của công khó phiếu, vì có thư bảo lãnh của Chính phủ Việt Nam vào Tháng Bảy năm 2007. Vì sự nhập nhằng ấy, Vinashin được công ty lượng cấp trái phiếu Standard & Poor's đáng giá ngang hàng chính phủ Việt Nam.

Khi Vinashin trễ hạn hoàn trái ngân khoản 600 triệu bị các chủ nợ khiếu nại thì nhà nước Việt Nam lại tuyên bố không chịu trách nhiệm và công ty nào vay thì phải trả. Không chỉ trốn nợ, chính quyền còn có biện pháp thực tế là giúp con nợ tẩu tán tài sản qua Quyết định số 2108 ngày 18 Tháng 11 năm ngoái để tránh bị sai áp. Họ gọi đó là "tái cơ cấu", là chuyển giao 11 dự án và nhiều khoản vốn khác của Vinashin qua Tập đoàn Dầu khí và Tổng công ty Hàng hải.

Vũ Hoàng: *Nhưng thưa ông, cũng có người cho rằng quyết định không trả nợ của Chính phủ Việt Nam còn là tín hiệu cho các tập đoàn nhà nước là từ nay sẽ không thể ỷ thế nhà nước mà vay liều được nữa. Lý luận ấy có đúng không?*

Nguyễn Xuân Nghĩa: Tôi cho rằng tín hiệu như vậy là cần thiết, mà phải là quyết định từ cấp có thẩm quyền nhất, từ Bộ Chính trị tới Chính phủ. Nhưng là chỉ thị với doanh nghiệp của mình. Với các chủ nợ ngoại quốc thì cách xử nợ như vậy chưa chắc là khôn ngoan vì làm xoi mòn niềm tin của giới đầu tư và cụ thể là khiến doanh nghiệp khó huy động vốn sau này. Lãnh đạo Hà Nội có khi nhìn chuyện ký kết hiệp định và cam kết theo tiêu chuẩn khác người về danh dự và uy tín. Trong hoàn cảnh kinh tế khó khăn và đầu tư sẽ còn khan hiếm hơn, tiêu chuẩn ấy là cực bất lợi và càng khiến Việt Nam bị xuống cấp tín dụng và mất khả tín. Từ nay về

sau, giới đầu tư sẽ thủ thế trong từng hợp đồng để tránh thủ thuật kinh tế thị trường theo định hướng xã hội chủ nghĩa.

Tai họa cho uy tín chính phủ

Vũ Hoàng: *Bây giờ, đến việc công ty Elliot đã khởi tố Vinashin trước Toà Thượng thẩm của Anh vào cuối Tháng 11 vừa qua. Vụ việc như thế nào và hậu quả sẽ ra sao?*

Ông Phạm Thanh Bình trong phòng làm việc trước ngày bị bắt. Photo courtesy of laodong.vn

Nguyễn Xuân Nghĩa: Elliot Advisers LP là một quỹ đầu tư đối xung hay hedge fund của Mỹ. Nhưng biệt tài khiến họ có hỗn danh của loại hình đầu tư "muông thú" là tìm mua giấy nợ với giá bèo từ loại khách nợ suy yếu. Đó là doanh nghiệp sắp phá sản hay chính quyền sắp vỡ nợ đã lỡ vay trăm bạc mà xin trả có vài chục thôi. Thật vô phúc cho xứ nào gặp phải loại kên kên như vậy, vì họ ráo riết kiện để lấy lại nguyên giá của giấy nợ cộng thêm tiền lãi và phí tổn khác.

Trong khoản nợ 600 triệu đô la có 60 triệu đáo hạn mà không trả, Elliot mua vào một số nhỏ, cả vốn lẫn lời thì chỉ hơn 13 triệu đô la. Nhưng với tư thế là khách nợ, công ty khởi kiện để đòi được trả nguyên giá 100% thay vì 35% như phía Việt Nam có vẻ thoả thuận. Elliot kiện Vinashin tại tòa Thượng thẩm Anh vì nơi đây có thẩm quyền giải quyết vụ vay mượn vốn dĩ đã do các ngân hàng, đứng đầu là Credit Suisse dàn xếp, làm trung gian phát hành giấy nợ và thực tế là cũng cho vay. Elliot đứng đơn là bên nguyên, bên bị là Tập đoàn Vinashin và cả các chi nhánh hay công ty con đã được Việt Nam đẩy qua cho hai Tập đoàn Dầu khí và Hàng hải. Theo luật pháp thì đây là vi phạm hợp đồng đi vay nên tôi mới gọi là tẩu tán tài sản để khỏi bị sai áp.

Vũ Hoàng: *Thưa ông, kết cuộc thì sự thế sẽ ngã ngũ ra sao mình có thể dự đoán thế nào?*

Nguyễn Xuân Nghĩa: Công luận thể giới thường không ưa và rất ngại loại kên kên muông thú như vậy. Nhưng khi Việt Nam để một quỹ đầu tư như Elliot kiện ra toà thì đây là một tai họa cho uy tín mà càng tìm hiểu thì dư luận càng thấy sự sai trái không xử lý trong hồ sơ Vinashin. Bao nhiêu công lao tuyên truyền lâu nay sẽ thành công cốc!

Tôi không tin rằng Elliot sẽ ngừng ở đó mà sẽ huy động các chủ nợ khác mở ra một vụ khiếu kiện tập thể theo tiêu chuẩn của quốc tế. Khi ấy, không có một con mà một bầy kên kên đánh hợp đồng theo kiểu xa luân chiến và trước toà thì nhiều sự thật khác tai hại còn được phơi bày. Việt Nam có thể ngăn chặn việc sai áp tài sản trên lãnh thổ của mình, nhưng cứ ló đầu ra ngoài thì bị đòi nợ, tài sản bị tịch biên thì còn gì là danh dự? Chuyện đáng buồn ở đây là cái vô quít tướng là dày lại gặp móng tay nhọn mà vô quít lại chỉ bao che cho sự tồi tệ của cả hệ thống.

Khi Việt Nam để một quỹ đầu tư như Elliot kiện ra toà thì đây là một tai họa cho uy tín mà càng tìm hiểu thì dư luận càng thấy sự sai trái không xử lý trong hồ sơ Vinashin. Bao nhiêu công lao tuyên truyền lâu nay sẽ thành công cốc!

Ông Nguyễn Xuân Nghĩa

Vũ Hoàng: *Câu hỏi cuối thưa ông, liệu vụ kiện tụng này có thể dàn xếp được không?*

Nguyễn Xuân Nghĩa: Chúng ta chưa thể biết được, nhưng tôi trộm nghĩ rằng họ kiện là để dàn xếp và Chính quyền Việt Nam sẽ bị tổn thất. Vấn đề là tính toán xem tổn thất về mặt này mặt kia, về tiền bạc hay uy tín chẳng hạn, cái nào là ít hại nhất. Mà chuyện lợi hại này không chỉ nhất thời vì có ảnh hưởng lan rộng và lâu dài như người ta đã thấy tiền lệ là các vụ kiện xứ Argentina, Congo hay Peru. Kết luận ở đây không là vô quít hay cái móng tay mà là "quít làm cam chịu" vì Vinashin không là trường hợp duy nhất và nạn nhân của cả bi hài kịch Tập đoàn Kinh tế Nhà nước chính là người Việt Nam. Họ đã mất đất mà còn phải nộp thuế để nhà nước trả món nợ do một thiểu số bất lương gây ra, dưới sự bao che của đảng và nhà nước.

Vũ Hoàng: *Đài Á châu Tự do xin cảm tạ ông Nghĩa về cuộc phỏng vấn này.*

Nguồn: <http://www.rfa.org/vietnamese/programs/EconomicForum>

Vụ kiện Vinashin và ảnh hưởng khốc liệt

Nam Nguyễn, phóng viên RFA

2011-11-19

Quốc hội Việt Nam xem xét các khoản nợ của [Vinashin](#) do chính phủ báo cáo, giữa lúc có tin công ty [Elliott VIN](#) Hà Lan một trong số các chủ nợ khởi kiện Vinashin cùng 21 công ty con ra Tòa Thương mại Luân Đôn.

AFP PHOTO

Trụ sở Tập đoàn Vinashin tại Hà Nội.

Nếu vụ kiện này diễn ra mà không được dàn xếp thì ảnh hưởng của nó có thể lan tỏa cho toàn bộ nền kinh tế cũng như uy tín của chính phủ Việt Nam.

Tập đoàn công nghiệp tàu thủy Vinashin nợ như chúa chổm với tổng nợ khoảng 86.000 tỷ đồng tính đến cuối năm 2010, theo các báo cáo chính thức. Trong đó Vinashin nợ 750 triệu USD từ nguồn trái phiếu quốc tế do chính phủ phát hành và cho vay, dĩ nhiên chính phủ có trách nhiệm trả nợ khoản này. Ngoài ra Vinashin còn có khoản vay khác 600 triệu USD do Ngân hàng [Credit Suisse](#) bảo lãnh phát hành trên thị trường quốc tế, phần còn lại là các món nợ ngân hàng thương mại nước ngoài và các tổ chức tín dụng trong nước. Đối với khoản vay 600 triệu USD Vinashin đã không thể trả nợ theo hợp đồng, đáng lẽ Vinashin đã phải trả lần thứ nhất là 60 triệu USD đáo hạn hồi tháng 12 năm ngoái.

Saigon Tiếp Thị Online ngày 16/11 trích lời ông Võ Trí Thành, Phó Viện trưởng Viện Nghiên cứu quản lý kinh tế Trung ương cho biết Elliott VIN chỉ là chủ nợ của khoảng 9% trong khoản nợ nước ngoài 600 triệu USD của Vinashin, Elliott VIN đã mua lại trên thị trường mua bán nợ thứ cấp chứ không phải chủ nợ đầu tiên.

Vay nợ sẽ khó khăn hơn

Vinashin hạ thủy một chiếc tàu trước đây. Photo courtesy of Vinashin.

Ông Võ Trí Thành nhận định rằng, dù Elliott VIN kiện chỉ 9% khoản nợ tức 54-60 triệu USD nhưng khả năng thắng kiện của họ rất cao và sức lan tỏa của vụ kiện rất lớn, nó sẽ làm cho chỉ số tín nhiệm nợ của Chính phủ Việt Nam giảm xuống, sẽ khó đi vay trên thị trường tín dụng quốc tế hoặc sẽ phải chịu lãi suất rất cao.

Tối 17/11 ông Võ Trí Thành phát biểu với chúng tôi từ Hà Nội:

“Trong hoạt động kinh tế cũng như trong phát triển, vấn đề đôi khi không nằm ở con số là nhỏ hay to mà vấn đề là những ý nghĩa và những cách hành xử sau con số ấy. Tôi nghĩ những thứ ấy nhiều khi nó quan trọng hơn.”

Trên Saigon Tiếp Thị Online, ông Võ Trí Thành nói rằng, bản chất vụ việc không chỉ dừng lại ở số tiền thua kiện mà có thể “vì cái nhỏ mất cái lớn hơn” nếu một khi vụ kiện xảy ra, cho nên “dù đây là khoản tiền không có bảo lãnh của Chính phủ, nghĩa là Chính phủ không phải trả thay, nhưng chính phủ phải bằng cách này hay cách khác, ví dụ cho Vinashin vay để trả nợ. Trong trường hợp này, theo ông Thành, Chính phủ phải công khai, minh bạch cho Quốc hội và nhân dân được biết.”

Một chuyên gia kinh tế khác, ông Huỳnh Bửu Sơn nguyên thành viên Tổ Tư vấn cho Thủ tướng chính phủ về cải cách hành chính và đổi mới kinh tế trong thập niên 1990, nhận định:

Tuy nhiên tôi cho rằng khi đề xảy ra vụ kiện như vậy thì tất nhiên nó có ảnh hưởng ít nhiều đối với vấn đề vay nợ của các doanh nghiệp Việt Nam, đặc biệt là doanh nghiệp Nhà nước đối với thị trường tài chính quốc tế.

“Tôi không rõ nội vụ công ty Hà Lan kiện riêng lẻ tách ra khỏi cộng đồng các chủ nợ như vậy. Chúng ta có thể phải chờ kết quả phân xử của tòa án mới biết được hậu quả như thế nào.

Tuy nhiên tôi cho rằng khi để xảy ra vụ kiện như vậy thì tất nhiên nó có ảnh hưởng ít nhiều đối với vấn đề vay nợ của các doanh nghiệp Việt Nam, đặc biệt là doanh nghiệp Nhà nước đối với thị trường tài chính quốc tế. Về phần mình Chính phủ sẽ phải thận trọng hơn đối việc cho phép các doanh nghiệp đi vay.

Trong vụ việc này tôi biết không có sự bảo đảm của Chính phủ, dù sao đây cũng là những doanh nghiệp quốc doanh, khi đi vay tất nhiên phải trả nợ và việc để cho chủ nợ kiện như thế thì nó cũng đã ảnh hưởng đến tín nhiệm và có thể ảnh hưởng chỉ số tín nhiệm quốc gia nói chung.”

Hồi đầu tháng 10 vừa qua, chính phủ Việt Nam đã đề xuất với cộng đồng các chủ nợ khoản vay 600 triệu USD của Vinashin, để bảo đảm khoản nợ này được duy trì ở hình thức tái cơ cấu. Theo đó, các chủ nợ giảm nợ và nhận ngay bằng tiền mặt 35% mệnh giá nợ, hoặc chấp nhận hoán đổi hợp đồng khoản vay 600 triệu USD đáng lẽ đáo hạn vào cuối năm 2015 thành một hợp đồng vay mới có thời hạn 13 năm được chính phủ Việt Nam bảo lãnh trả đủ nợ gốc nhưng không trả lãi. Việc một mình Elliott VIN khởi kiện Vinashin và 21 công ty con cho thấy việc đàm phán nợ với các chủ nợ khoản vay 600 triệu USD đã không thành công. Trong khi đó không có thông tin về việc xử lý các khoản nợ của Vinashin với các ngân hàng và tổ chức tín dụng trong nước.

Ảnh hưởng uy tín chính phủ

Tàu Hoa Sen, một trong những dự án thua lỗ của Vinashin. Photo courtesy of VietNamNet.

Truyền thông trong nước tỏ ra khá dè dặt với vụ Vinashin chính thức bị khởi kiện ở Luân Đôn, nhưng Saigon Tiếp Thị Online là tờ báo đưa nhiều thông tin nhất đối với sự kiện thời sự khá nhạy cảm này. Ngày 11/11 tờ báo trích lời luật sư Nguyễn

Trần Bạt, tổng giám đốc Invest Consult một công ty tư vấn đầu tư trụ sở chính ở Hà Nội nhận định rằng, do chính phủ Việt Nam không để Vinashin phá sản, nên hậu quả của vụ án không dừng lại ở Vinashin vì 21 công ty con của Vinashin cùng là bị đơn, nay một số lớn đã được chuyển sang các tập toàn công ty mẹ khác. Những tập đoàn, doanh nghiệp Nhà nước tiếp nhận những công ty con của Vinashin đương nhiên bị liên lụy.

Theo ông Nguyễn Trần Bạt, nếu trước đây chính phủ không phân tán, kiên trì tập trung Tập đoàn Vinashin thì chỉ có một pháp nhân chịu trách nhiệm, thì đối tượng chỉ là Vinashin chứ không phải là công ty con. Bây giờ chủ nợ đưa ra một cái lưới rộng hơn để bắt các con cá đã được sơ tán và các công ty tiếp quản các đơn vị này phải chịu trách nhiệm.

cho nên tôi chỉ muốn gợi ý với nhà quản lý với Nhà nước là cần nhìn việc này một cách sâu sắc hơn, để tránh tất cả những vũng về trong việc xử lý hậu quả.

Ô. Nguyễn Trần Bạt

Ông Nguyễn Trần Bạt nhấn mạnh là, vụ kiện với khả năng tòa phán quyết Vinashin thua kiện thì hậu quả của nó sẽ lan tỏa ra toàn khối doanh nghiệp quốc doanh, lan tỏa đến nền kinh tế và cả chính phủ nữa. Theo đó hậu quả của nó không chỉ về kinh tế mà còn là hậu quả chính trị và không phải là chính trị chung chung mà uy tín của Chính phủ sẽ suy giảm, dẫn tới kéo theo chỉ số về nợ còn giảm nữa.

Trả lời phái viên Mặc Lâm của Đài ACTD chúng tôi, luật sư Nguyễn Trần Bạt nhận định:

“Hậu quả chính trị bao giờ cũng là kết quả của bản lĩnh chính trị của nhà cầm quyền và của xã hội nữa. Bây giờ nhà cầm quyền chưa có bất kỳ một tuyên bố nào liên quan đến kiện cáo của tập đoàn Elliott với Vinashin, cho nên tôi chỉ muốn gợi ý với nhà quản lý với Nhà nước là cần nhìn việc này một cách sâu sắc hơn, để tránh tất cả những vũng về trong việc xử lý hậu quả và buộc phải nhìn nó như một hiện tượng khủng hoảng chứ không phải hiện tượng cụ thể của Vinashin.”

Trên Saigon Tiếp Thị Online, Luật sư Nguyễn Trần Bạt nhận định rằng, Chính phủ không có trách nhiệm trả nợ trực tiếp cho Vinashin vì không có thư bảo lãnh. Nhưng chính phủ phải trả một cái nợ là làm giảm giá trị thương hiệu của nhiều tập đoàn kinh tế cùng một lúc khi sự kiện tư pháp này diễn ra khốc liệt.

Nguồn: <http://www.rfa.org/vietnamese/programs/EconomicForum/vinashin>